

De Vlaamse aanpak en realisaties in het kader van de Europese Lissabonstrategie

Het Vlaams Hervormingsprogramma 2005-2008

De nieuwe Lissabonstrategie: oude wijn in nieuwe vaten?

De Europese werkgelegenheidsstrategie zag in november 1997 het licht tijdens de Europese top van Luxemburg en had tot doel op middellange termijn een doorslaggevende vooruitgang te realiseren inzake werkgelegenheid. Daartoe zou de Europese Raad op voorstel van de Commissie jaarlijks nieuwe werkgelegenheidsrichtsnoeren aannemen die het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten moesten stroomlijnen en verbeteren. De lidstaten rapporteerden elk jaar over hun beleidsrealisaties in nationale actieplannen (NAPs); een grondige evaluatie van deze jaarlijkse actieplannen door de Europese Commissie in het zogenaamde *Joint Employment Report* vormde vervolgens de basis voor landenspecifieke aanbevelingen en nieuwe richtsnoeren.

Het aantreden van de nieuwe Europese Commissie zorgde in 2004 voor een koerswijziging: de Commissie koos voor een vereenvoudiging van de verschillende Europese deelprocessen en vroeg de lidstaten voortaan over hun beleid te rapporteren in een geïntegreerd Lissabonplan.

Het eerste jaar van de nieuwe Lissaboncyclus werd in 2005 ingezet met de opmaak van een nationaal hervormingsplan per lidstaat. Dit hervormingsplan is het antwoord van de lidstaten op de geïntegreerde richtsnoeren voor groei en werkgelegenheid die op 12 juli 2005 door de Europese Raad werden goedgekeurd.

De nieuwe werkgelegenheidsrichtsnoeren 2005-2008 liggen inhoudelijk grotendeels in de lijn van de vorige generatie richtsnoeren, met aandacht

voor onder andere de preventieve en actieve aanpak van de werkloosheid, actief ouder worden, levenslang leren, gelijke kansen en anti-discriminatie.

Het Vlaamse antwoord op de Europese richtsnoeren: van VLAP naar VHP

De Vlaamse overheid en sociale partners maakten de voorbij jaren elk jaar een Vlaams Actieplan op in uitvoering van de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren (VLAP). Acht jaar na de start van de Europese werkgelegenheidsstrategie blijft de plaats van Vlaanderen binnen de Europese strategie echter ambigu: enerzijds is er binnen de Vlaamse overheid en sociale partners heel wat animo om met de Europese richtsnoeren aan de slag te gaan en krijgen de Europese doelstellingen een centrale plaats in het Vlaamse arbeidsmarktbeleid, anderzijds laat de Europese werkgelegenheidsstrategie in haar huidige vorm weinig plaats voor een volwaardige inbreng van Europese regio's met wetgevende bevoegdheden. Het staat de regio's uiteraard vrij om aan de Europese Commissie te rapporteren over hun beleid, maar de Commissie is hiervoor geen vragende partij en richt ook geen aanbevelingen aan de regio's.

Niettemin opteerde de Vlaamse Regering ook in de nieuwe cyclus van de Lissabonstrategie voor een actieve Vlaamse inbreng met de opmaak van een eigen Vlaams Hervormingsprogramma (VHP) voor groei en jobs,¹ dat ook geldt als Vlaamse bijdrage aan het Belgische hervormingsprogramma. Als geïntegreerd actieplan voor de Lissabonstrategie vervangt het niet alleen de eerdere 'Vlaams Actieplannen', maar ook de economische rapporteringen in het kader van het proces van Cardiff.

Tabel 1.

Overzicht van de Europese Lissabondoelstellingen m.b.t. werkgelegenheid

	Realisaties			Gemiddelde EU-25	
	Vlaams Gewest	Waaals Gewest	België		
1. Een totale participatiegraad in de Europese Unie van gemiddeld 70% in 2010, waarbij de participatie van vrouwen ten minste 60% en de participatie van ouderen (55 tot 64 jaar) ten minste 50% moet bedragen.	64,3% 56,7% 29,5%	55,1% 46,9% 29,4%	60,3% 52,6% 30,0%	63,3% 55,7% 41,0%	VDAB-trajectwerking voor werkzoekenden Vlaamse forfaitaire belastingvermindering tegen werkloosheidsvallen (2007) Decreet lokale diensteneconomie en groepad sociale economie Actieplannen ouderen, allochtonen en laaggeschoolde jongeren Limburgplan
2. Alle werkloze jongeren voordat ze 6 maanden werkloos zijn, en alle werkloze volwassenen voordat ze 12 maanden werkloos zijn, wordt een nieuwe start aangeboden in de vorm van een opleiding, een her-scholing, werkpraktijk, een baan of een andere inzetbaarheidsmaatregel, zo nodig gecombineerd met voortdurende hulp bij het zoeken naar een baan	jongeren 8,3% niet-bereik volwassenen 15,6% niet-bereik	jongeren 10,6% niet-bereik volwassenen 41,6% niet-bereik	?	?	Nieuw getrappt begeleidingsmodel voor werkzoekenden
3. Uiterlijk in 2010 neemt 25% van alle langdurig werklozen deel aan een actieve maatregel in de vorm van een opleiding, een herscholing, werkpraktijk of een andere inzetbaarheidsmaatregel; doel is het gemiddelde van de drie best scorende lidstaten te halen	18,9%	?	?	?	Proefuin tendering Uitbreiding werkervaring Uitbreiding lokale diensteneconomie
4. Uiterlijk in 2010 moet de daadwerkelijke gemiddelde uitredingsleeftijd in de EU met vijf jaar gestegen zijn (in 2001 geschat op 59,9 jaar)	geen cijfers	geen cijfers	58,7 jaar	61,0 jaar	Weerwerkpremie Diversiteitsplannen
5. Uiterlijk in 2010 moet er kinderopvang zijn voor minstens 90% van de kinderen tussen 3 jaar en de leerplichtleeftijd en voor minstens 33% van de kinderen onder 3 jaar	100% 34,6%	100% 24,9%	100% 30,6%	geen cijfers	Aanmoedigingspremies voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet Bijkomende plaatsen kinderdagopvang Uitbreiding buitenschoolse kinderopvang

	Realisaties			
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	België	Gemiddelde EU-25
6. Een EU-gemiddelde van hoogstens 10% vroegtijdige schoolverlaters	11,4%	15,5%	13,4%	15,7%*
7. In 2010 moet ten minste 85% van de 22-jarigen in de Europese Unie het hoger secundair onderwijs hebben afgerond	84,9% (20-24 jaar)	78,9% (20-24 jaar)	82,1% (20-24 jaar)	76,7% (20-24 jaar)
8. Gemiddeld neemt in de EU ten minste 12,5% van de volwassenen in de werkende leeftijd (leeftijdsgroep 25-64-jarigen) deel aan levenslang leren	10,8%	6,7%	9,5%	9,9%

* Dit EU-gemiddelde is gebaseerd op cijfers uit het 2de kwartaal. Dit is een onderschatting in vergelijking met de cijfers voor Vlaanderen en België die zijn gebaseerd op jaargemiddelden.

Hoewel het VHP niet echt het karakter heeft van een *bervormings*programma – de meeste beleidsmaatregelen die erin gepresenteerd worden zijn niet nieuw² – biedt het wel een helder overzicht van de belangrijkste uitdagingen en prioriteiten van het Vlaamse beleid in de periode 2005-2008 (zie box 1 voor een overzicht van de prioriteiten inzake werkgelegenheid).

Box 1. Prioriteiten inzake werkgelegenheid in het Vlaams Hervormingsprogramma 2005-2008

1. Actief ouder worden aanmoedigen en herstructureeringen in goede banen leiden.
2. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren en het levenslang leren stimuleren.
3. Een sluitende preventieve aanpak van de werkloosheid realiseren en langdurig werklozen kansen bieden via een versterkt curatief beleid.
4. De evenredige deelname van allochtonen en andere kansengroepen op de arbeidsmarkt bevorderen.
5. Een vlotte combinatie van arbeid en zorg mogelijk maken.

Sterkten, zwakten en blinde vlekken

De prioriteiten uit het VHP zijn gebaseerd op een sterktezwakteanalyse van de Vlaamse arbeidsmarkt in het licht van de Europese doelstellingen. De lage arbeidsdeelname van ouderen en allochtonen is bekend en ook de typisch Vlaamse ‘samengedrukte loopbaan’, die een doordacht beleid voor de combinatie van arbeid en zorg noodzakelijk maakt, werd in het verleden al uitgebreid in kaart gebracht. De aandacht voor de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt komt o.m. voort uit de vaststelling dat heel wat werkervaringsplaatsen voor deeltijds lerenden niet ingevuld worden, maar hangt ook samen met de hardnekkige ongekwalificeerde uitstroom uit het Vlaamse onderwijs.

Tabel 1 biedt een overzicht van de Lissabondoelstellingen, de realisaties van Vlaanderen, België en de EU in 2004, en de belangrijkste Vlaamse beleidsmaatregelen terzake. De nadruk op de opvolging van kwantitatieve doelstellingen is één van de fundamenteën van de Europese werkgelegenheidsstrategie. Voor zover die doelstellingen gebaseerd zijn op gestandaardiseerde enquêtegegevens³ liggen internationale vergelijkingen voor de hand.

Waar de rapportering op nationale bronnen gebaseerd is, is dat echter minder vanzelfsprekend. Een thema bij uitstek waarover weinig internationaal vergelijkbare gegevens beschikbaar zijn, is actief arbeidsmarktbeleid: ondanks de inspanningen van Eurostat om de rapportering over de beleidsinspanningen voor werkzoekenden te standaardiseren, volstaan kwaliteit en beschikbaarheid van de gegevens vooralsnog niet voor een betrouwbare internationale vergelijking. Zelfs binnen de Belgische context blijkt een vergelijking van de beleidsinspanningen inzake activering niet voor de hand te liggen. Nochtans gaat het hier om de centrale toetssteen van één van de invloedrijkste elementen van de Europese werkgelegenheidsstrategie, en is de activering van werklozen een bijzonder actueel thema binnen het arbeidsmarktbeleid in België. In het vervolg van deze bijdrage verkennen we het beschikbare cijfermateriaal en gaan we op zoek naar conclusies over het actieve karakter van het arbeidsmarktbeleid in Vlaanderen en Wallonië. Waar mogelijk maken we ook de vergelijking met het beleid van de andere Europese lidstaten.

Doen we het goed? Een inschatting van de Vlaamse realisaties in het kader van de Europese doelstellingen voor actief arbeidsmarktbeleid

Elke werkzoekende tijdig een nieuwe start bieden

Beleidskeuzes

Het realiseren van een sluitende preventieve aanpak van de werkloosheid – waarbij niemand zonder begeleiding langdurig werkloos wordt – is niet alleen een centrale doelstelling van de Europese werkgelegenheidsstrategie, het is ook een engagement uit het regeerakkoord van de huidige Vlaamse Regering. Al op het eind van de vorige legislatuur werden afspraken gemaakt over en extra middelen vrijgemaakt voor de realisatie van een *sluitende aanpak* voor werkzoekenden. Die afspraken werden vastgelegd in een nieuw 'getrapte begeleidingsmodel' dat min of meer de Europese conventies (i.c. termijnen) volgt, maar uit efficiëntie-overwegingen vooral op ICT-tools steunt (o.a. online-dienstverlening, automatische vacaturematching en callcenter) voor de ondersteuning van werkzoek-

kenden in de eerste fase van hun werkloosheid. Face-to-face contacten worden vervolgens zo gepland dat het eerste gesprek van de werkzoekende met zijn trajectbegeleiding nog binnen de Europese termijnen valt (binnen de 6 maanden voor jongeren, binnen de 12 maanden voor volwassenen). Recent onderzoek⁴ suggereert overigens dat een snelle interventie in veel gevallen niet de meest efficiënte aanpak is: de risico's op deadweight (de werkzoekende zou ook zonder begeleiding werk hebben gevonden) en insluitingseffecten (beperkt zoekgedrag tijdens deelname aan begeleiding of opleiding) zorgen ervoor dat snelle interventies enkel bij de zwakste groepen op de arbeidsmarkt eenduidig positief geëvalueerd kunnen worden. Het belang van een accurate en tijdige screening kan dan ook moeilijk overschat worden.

Realisaties

Per 100 jonge Vlaamse werkzoekenden die zich tussen juni 2003 en juni 2004 inschreven als werkzoekende waren er een half jaar later nog 18 werkzoekend. Van die 18 hadden er 8 nog geen trajectovereenkomst afgesloten met hun trajectbegeleider: het niet-bereik bedroeg in Vlaanderen dus 8%. Voor volwassen werkzoekenden liggen de instroom in de langdurige werkloosheid en het niet-bereik in de trajectwerking hoger: per 100 in de loop van 2003 nieuw ingeschreven volwassen werkzoekenden waren er een jaar later 25 nog steeds werkzoekend, waarvan 16 zonder een trajectovereenkomst bij hun trajectbegeleider.

Werd de Vlaamse aanpak de voorbije jaren sluitender? De cijfers over de realisatie van de sluitende aanpak die opgevolgd worden in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst van de VDAB (zie figuur 1) verschillen licht van de hierboven besproken 'Europese' cijfers, maar hebben het voordeel dat ze een zicht bieden op de evolutie sinds 1999. Uit die cijfers blijkt dat het preventieve en sluitende karakter van de Vlaamse begeleidingsaanpak vooral versterkt werd in de periode 1999-2002: het aandeel nieuw ingeschreven werkzoekenden dat niet tijdig bereikt werd in de instapfase van de trajectwerking (module 2) daalde van 10% à 12% in 1999 tot 3,5% à 4% in 2002. Na een stabilisatie in 2003 volgde in 2004 – het opstartjaar van het nieuwe getrapte begeleidingsmodel – een toename van het

niet-bereik tot 6% bij jonge werkzoekenden en 10% bij volwassen werkzoekenden (zie figuur 1). Tussentijdse cijfers met betrekking tot 2005 suggereren dat de sluitendheid van de aanpak opnieuw verbeterd is naarmate het nieuwe model op kruissnelheid kwam.

Doen we het goed?

Dat de aanpak van de werkloosheid in Vlaanderen sluitender moet, daar lijkt iedereen het over eens. Maar is een niet-bereik van 8 à 16% nu veel of weinig? Wanneer we vergelijken met Wallonië lijkt het op het eerste gezicht best mee te vallen met het niet-bereik in Vlaanderen: het Waalse niet-bereik ligt iets hoger bij de jongeren (10,6% vs. 8,3%), bij de volwassen werkzoekenden is de kloof een stuk groter (41,6% vs. 15,6%).

Deze bereikcijfers geven evenwel geen zuiver beeld van de beleidsinspanningen: daarvoor worden ze te sterk beïnvloed door het niveau en de dynamiek van de werkloosheid. De absolute aantallen uit tabel 2 illustreren dat: om op de Waalse arbeidsmarkt – met een instroom in de langdurige werkloosheid van meer dan 50% – een niet-bereik van 10,6% te realiseren, is een grotere beleidsinspanning nodig (52 704 vs. 24 649 acties) dan voor de realisatie van een niet-bereik van 8,3% op de

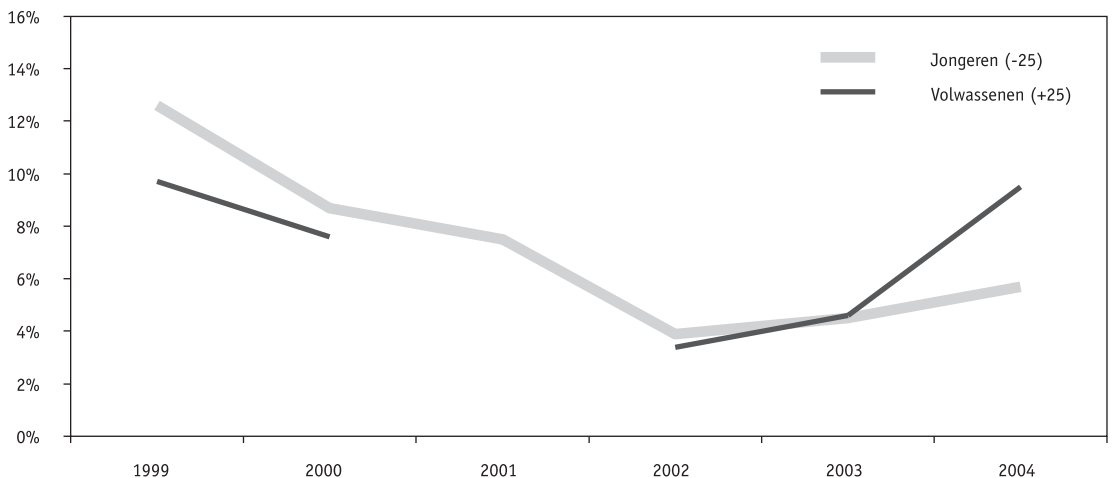
Vlaamse arbeidsmarkt, waar de instroom in de langdurige werkloosheid ‘slechts’ 18% bedraagt.

De tabellen tonen enkele interessante verschillen tussen de Vlaamse en Waalse beleidspraktijk. Beide regio’s realiseren jaarlijks een groot aantal ‘preventieve’ begeleidingacties (51 295 in Vlaanderen, 77 20 in Wallonië), maar waar de Vlaamse acties ongeveer gelijk over de beide leeftijdsgroepen gespreid zijn (48% acties voor jongeren), richt de Waalse overheid haar preventieve aanpak veel sterker op jonge werkzoekenden (68% acties voor jongeren).

Uit de analyse van de data voor Vlaanderen en Wallonië blijkt dat de niet-bereikcijfers niet altijd eenvoudig te interpreteren zijn: de scores worden immers in belangrijke mate bepaald door de instroom in de langdurige werkloosheid. Bij internationale vergelijkingen spelen bijkomende problemen: voor de vergelijkbaarheid is het immers van belang dat de verschillende lidstaten dezelfde invulling geven aan het begrip *nieuwe start* (wanneer wordt iemand als ‘bereikt’ beschouwd?) en aan het begrip *werkloosheidsduur* (tel je iemand mee als langdurig werkloze als hij of zij een korte periode gewerkt heeft of ziek geweest is?). Voor heel wat Europese lidstaten zijn geen cijfers beschikbaar en de sterk uiteenlopende scores doen vermoeden dat het begrip nieuwe start niet overal even strikt

Figuur 1.

Niet-bereik van de sluitende preventieve aanpak voor werkzoekenden in Vlaanderen (jongeren binnen 6 maanden, volwassenen binnen de 12 maanden) zoals opgevolgd in het kader van de VDAB-beheersovereenkomst

Tabel 2.

Realisatie van de sluitende preventieve aanpak voor jongeren in Vlaanderen en Wallonië in 2004

Jongeren (< 25 jaar)	Vlaanderen	Wallonië
A Aantal jongeren dat werkloos werd tussen juli 2003 en juli 2004	91 825	94 848
B Aantal jongeren dat nog steeds en zonder onderbreking werkloos was na 6 maanden	16 438	49 572
C Aantal jongeren dat binnen de 6 maanden bereikt werd met een trajectovereenkomst (module 2-7 van de trajectwerking)	24 649	52 704
D Aantal jongeren dat na 6 maanden nog werkloos is en niet bereikt werd met een trajectovereenkomst (module 2-7 van de trajectwerking)	7 579	10 032
Instroom in de langdurige werkloosheid (B/A)	17,9%	52,2%
Niet-bereik (D/A)	8,3%	10,6%

Bron: VDAB, FOREM Conseil

Tabel 3.

Realisatie van de sluitende preventieve aanpak voor volwassenen in Vlaanderen en Wallonië in 2004

Volwassenen (< 25 jaar)	Vlaanderen	Wallonië
A Aantal volwassenen dat werkloos werd tussen juli 2003 en juli 2004	123 821	162 708
B Aantal volwassenen dat nog steeds en zonder onderbreking werkloos was na 12 maanden	31 356	80 448
C Aantal volwassenen dat binnen de 12 maanden bereikt werd met een trajectovereenkomst (module 2-7 van de trajectwerking)	26 646	25 116
D Aantal volwassenen dat na 12 maanden nog werkloos is en niet bereikt werd met een trajectovereenkomst (module 2-7 van de trajectwerking)	19 374	67 620
Instroom in de langdurige werkloosheid (B/A)	25,3%	49,4%
Niet-bereik (D/A)	15,6%	41,6%

Bron: VDAB, FOREM Conseil

Tabel 4.

Realisatie van de sluitende preventieve aanpak voor jongeren (2004)

Jongeren (< 25 jaar)	Duitsland ^o	Denemarken ^o	Vlaanderen	Wallonië	Frankrijk ^o	Nederland* ^o
A Aantal jongeren dat werkloos werd in maand X	1 498 141	16 096	91 825	94 848	–	71 400
B Aantal jongeren dat nog steeds en zonder onderbreking werkloos was na 6 maanden	343 390	1 478	16 438	49 572	–	15 300
C Aantal jongeren dat binnen de 6 maanden bereikt werd met een nieuwe start	–	362	24 649	52 704	–	–
D Aantal jongeren dat na 6 maanden nog werkloos is en <i>niet</i> bereikt werd met een nieuwe start	19 925	1 116	7 579	10 032	–	13 200
Instroom in de langdurige werkloosheid (B/A)	22,9%	9,2%	17,9%	52,2%	–	21,4%
Niet-bereik (D/A)	1,3%	6,9%	8,3%	10,6%	12,5%	18,5%

^o data voor 2003

* in de Nederlandse opvolging ligt het onderscheid tussen jongeren en volwassenen op 23 jaar

Bron: VDAB, FOREM Conseil, Nationale Actieplannen van de verschillende lidstaten

Tabel 5.

Realisatie van de sluitende preventieve aanpak voor volwassenen (2004)

Volwassenen (> 25 jaar)	Duitsland	Dene- marken	Frank- rijk	Neder- land*	Vlaan- deren	Wallo- nië
A Aantal volwassenen dat werkloos werd in maand X	4 673 277	165 359	–	250 600	123 821	162 708
B Aantal volwassenen dat nog steeds en zonder onderbreking werkloos was na 12 maanden	1 125 911	6 308	–	54 000	31 356	80 448
C Aantal volwassenen dat binnen de 6 maanden bereikt werd met een nieuwe start	–	2 553	–	25 300	26 646	25 116
D Aantal volwassenen dat na 12 maanden nog werkloos is en <i>niet</i> bereikt werd met een nieuwe start	92 020	3 410	–	30 100	19 374	67 620
Instream in de langdurige werkloosheid (B/A)	24,1%	3,8%	–	21,5%	25,3%	49,4%
Niet-bereik (D/A)	2,0%	2,1%	10,1%	12,0%	15,6%	41,6%

° data voor 2003

* in de Nederlandse opvolging ligt het onderscheid tussen jongeren en volwassenen op 23 jaar

Bron: VDAB, FOREM Conseil, Nationale Actieplannen van de verschillende lidstaten

wordt afgebakend. Een overzicht van de beschikbare data voor de andere lidstaten kan niettemin nuttig zijn om de Vlaamse en Waalse bereikcijfers te kaderen.

De cijfers suggereren dat het Vlaamse model er in internationaal perspectief vrij goed in slaagt *jonge* werkzoekenden preventief te bereiken. Als we in aanmerking nemen dat de instroom in de langdurige werkloosheid in Wallonië meer dan dubbel zo hoog ligt als in de andere lidstaten uit de tabel – en bijvoorbeeld bijna 6 keer hoger dan in Denemarken – kunnen ook de Waalse prestaties op dit vlak positief geëvalueerd worden.

Op het preventieve bereik van *volwassen* werkzoekenden scoort Vlaanderen minder goed, en dat geldt a fortiori voor Wallonië: terwijl de andere lidstaten op Duitsland na een kleiner niet-bereik realiseren bij volwassenen dan bij jongeren, ligt het niet-bereik bij de volwassenen in de Belgische regio's bijna dubbel (Vlaanderen) tot vier keer hoger (Wallonië).

Een nieuwe start voor langdurig werklozen

De sluitende preventieve aanpak mag dan een belangrijk Europees principe zijn, het is tegelijk maar

het halve verhaal. De hoger besproken tabellen zeggen immers niets over wat er *na* de termijnen van de sluitende preventieve aanpak gebeurt: het is in theorie bijvoorbeeld perfect mogelijk dat een lidstaat die slecht scoort op de indicatoren met betrekking tot de preventieve aanpak in de 7de en 13de maand alsnog iedereen bereikt, of een uitermate efficiënt beleid voert ten aanzien van langdurig werklozen. Om ook een zicht te hebben op de beleidsinspanningen ten aanzien van de curatieve doelgroep van langdurig werklozen integreerde de Europese Commissie in 2003 een doelstelling inzake de activering van langdurig werklozen in de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren. De lidstaten moeten een activeringspercentage van 25% realiseren, wat betekent dat jaarlijks een kwart van de populatie langdurig werklozen aan een actieve maatregel moet deelnemen.

In tabel 6 hernemen we het activeringspercentage voor Vlaanderen en Wallonië zoals gepubliceerd in het Belgische nationale hervormingsprogramma 2005-2008.

Het aandeel geactiveerde werklozen blijkt in Vlaanderen heel wat hoger te liggen dan in Wallonië. Dat resultaat hangt samen met de omvang van de langdurige werkloosheid en de beleidsaccenten

van de regio's, maar blijkt ook versterkt te worden door het beleid van de federale overheid: hoewel Wallonië 70% meer langdurig werklozen telt dan Vlaanderen, zijn meer Vlamingen begunstigde van een federale activeringsmaatregel (o.a. dienstcheques en activaplan). De kans om door een federale maatregel geactiveerd te worden, is dubbel zo groot voor een Vlaamse langdurig werkloze dan voor zijn Waalse collega.

Een internationale vergelijking van de activeringspercentages ligt om verschillende methodologische redenen niet – of nog niet – voor de hand. Lidstaten zoals Duitsland en Denemarken, die goed scoren op de realisatie van de sluitende preventieve aanpak, hebben op het eerste zicht een lager activeringspercentage. De hoge score van Frankrijk

en Vlaanderen heeft waarschijnlijk te maken met het meetellen van maatregelen voor directe jobcreatie als activeringsmaatregel; het activerende potentieel van dit type overheidstewerkstelling wordt doorgaans lager ingeschat dan dat van opleiding of op doorstroom gerichte werkervaring (tabel 7).

Investeren in opleiding en werkervaring

Totnogtoe hebben we het vooral over bereikcijfers en aantallen deelnemers gehad. Daarnaast kunnen ook de bestede middelen een inzicht verschaffen in de regionale beleidsaccenten. Samen geven de Belgische overheden jaarlijks ongeveer 3 miljard euro of 1% van het Belgische BNP uit aan active-

Tabel 6.

Activeringspercentage voor langdurig werklozen in Vlaanderen en Wallonië (2004)

		Vlaams Gewest	Waals Gewest
A1	Gemiddeld aantal langdurig werklozen dat deelneemt aan regionale activeringsmaatregelen	50 704	13 325
A2	Gemiddeld aantal langdurig werklozen dat deelneemt aan federale activeringsmaatregelen	40 025	30 954
B	Gemiddeld aantal langdurig werklozen	99 183	169 537
A1/(A1+B)	Activeringspercentage regionaal	33,8%	6,6%
A2/(A2+B)	Activeringspercentage federaal	28,8%	15,4%
(A1+A2)/(A1+A2+B)	Activeringspercentage totaal	47,8%	20,7%

Bron: VDAB, FOREM, RVA

Tabel 7.

Activeringspercentage voor langdurig werklozen in Vlaanderen en Wallonië (2004) en een aantal Europese lidstaten (2003)

		Duitsland	Dene- marken	Waals Gewest	Neder- land	Frank- rijk	Vlaams Gewest
A	Gemiddeld aantal langdurig werklozen dat deelneemt aan activeringsmaatregelen	296 387	34 056	13 325	169 020 [#]	–	50 704
B	Gemiddeld aantal langdurig werklozen	1 609 964	146 331 [°]	169 537	610 530	–	99 183
A / (A+B)	Activeringspercentage totaal	15,5%	18,9%	20,7%	21,7%	39,0%*	47,8%

[°] mogelijk omvat dit cijfer niet enkel langdurig werklozen

* schatting

[#] omvat behalve activeringstrajecten ook sociale activering (o.a. vrijwilligerswerk) en hulpverleningstrajecten (o.a. verslavingshulp)

Bron: VDAB, FOREM, RVA, Nationale actieplannen van de verschillende lidstaten

rende maatregelen voor werkzoekenden. De thematische verdeling van deze uitgaven in figuur 2 toont dat de verschillende Belgische overheden er een eigen bestedingspatroon op na houden. De federale overheid investeert sterk in tewerkstellingsstimuli (via RSZ-bijdrageverminderingen) en betaalt de uitkeringen van werkzoekenden in opleiding.

De drie regio's geven het grootste deel van hun budget voor werkgelegenheid uit aan directe jobcreatie (o.a. GESCO, DAC, sociale werkplaatsen, ...) en de inschakeling van personen met een handicap. De uitgaven voor de begeleiding en opleiding van werkzoekenden liggen in Vlaanderen relatief hoger dan in de andere regio's. In vergelijking met andere Europese lidstaten vallen twee elementen op in het uitgavenpatroon van de Vlaamse en Belgische overheid: het grote aandeel van de uitgaven dat naar directe jobcreatie gaat en de relatief beperkte investeringen in de opleiding van werkzoekenden.

Besluit

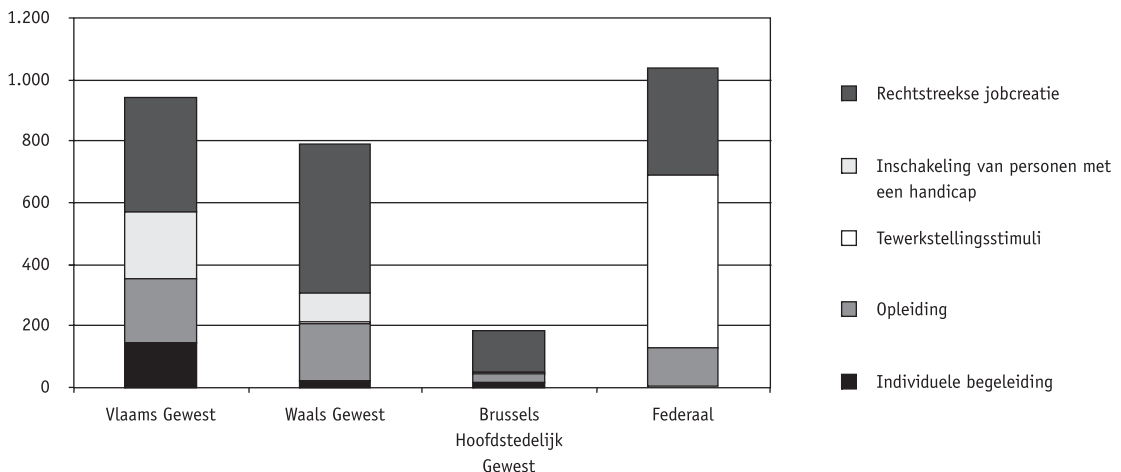
In het eerste deel van deze bijdrage presenteerden we de krachtlijnen van het nieuwe Vlaams Hervor-

mingsplan in uitvoering van de hernieuwde Europese Lissabon-strategie.

In deel twee gingen we na hoe het staat met de Vlaamse en Waalse realisaties op het vlak van de belangrijke Europese doelstellingen over de begeleiding en opleiding van werkzoekenden. Hoewel een regionale en internationale vergelijking op basis van het beschikbare cijfermateriaal niet evident is, kunnen we hieruit enkele algemene conclusies trekken:

- Vlaanderen en Wallonië slagen er gemiddeld tot goed in om een preventieve sluitende aanpak te realiseren voor jonge werkzoekenden, maar voor volwassen werkzoekenden ligt het niet-bereik vrij hoog. In Wallonië, waar het niet-bereik bij de volwassen werkzoekenden het meest in het oog springt, is het dan ook een bewuste beleidskeuze om voorrang te geven aan jonge werkzoekenden, zoals wordt bevestigd in de bijdrage van de Waalse Regering elders in dit Open Forum.
- De cijfers met betrekking tot de activering van langdurig werklozen suggereren dat het aandeel van de populatie van langdurig werklozen dat jaarlijks deelneemt aan een activeringsmaatregel in Vlaanderen beduidend hoger ligt dan in Wallonië. Dit wordt uiteraard mee bepaald door de

Figuur 2.
Uitgaven voor actief arbeidsmarktbeleid in miljoen euro (2004)

grotere 'reserve' aan langdurig werklozen in het zuiden van het land, maar ook door het feit dat het activeringsbeleid van de federale overheid relatief gezien meer Vlaamse dan Waalse langdurig werklozen bereikt.

- In vergelijking met Wallonië en Brussel investeert de Vlaamse overheid relatief meer in de begeleiding en opleiding van werkzoekenden, en relatief minder in directe jobcreatie voor werkzoekenden via publieke tewerkstellingsprogramma's.

Wouter Appeltans

Lieven Van Wichelen

Administratie Werkgelegenheid

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap